

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
VISIE	3
CHRISTELIJKE POLITIEK	3
1 DIENSTBARE OVERHEID: BETROKKEN EN BETROUWBAAR	4
BESTUUR	4
Financiën – het huishoudboekje van de gemeente.....	4
BEZUINIGINGEN	5
BETROKKEN BURGER EN ONDERNEMER	5
VEILIGHEID.....	5
FOODVALLEY	6
2 WONEN EN OMGEVING	7
WONINGAANBOD.....	7
STUDENTEN.....	7
WOONKEUR	7
BURGERPARTICIPATIE	7
3 NATUUR EN MILIEU: DUURZAAM	8
MILIEU	8
NATUUR	8
GROEI IN DE STAD.....	8
PLATTELANDSONTWIKKELING	8
INTERNE MILIEUZORG.....	9
WATER.....	9
BODEM.....	9
4 BEREIKBAARHEID: FIETSPAD, BUSBAAN EN RUGGENGRAAT	10
FIETS.....	10
OPENBAAR VERVOER	10
VEILIGHEID.....	10
RONDWEG	11
5 SOCIAAL: WERK, MINIMABELEID, WMO, WELZIJNSWERK	12
MINIMA	12
WERK.....	12
WMO EN WELZIJN	12
VLUCHTELINGEN	13
6 JEUGD, GEZIN EN ONDERWIJS	14
ONDERWIJS.....	14
JONGEREN.....	14
7 SPORT EN CULTUUR	15
SPORT	15
CULTUUR	15
MONUMENTEN.....	16
8 ECONOMIE	17
BEDRIJVIGHEID.....	17
RECREATIE	17
VERKLAREND A,B,C	18

VOORWOORD

Visie

De ChristenUnie laat al jaren een vertrouwd geluid horen in de Wageningse politiek. **Zorg** voor de **schepping** en de **naaste** zijn twee begrippen die voor de partij van groot belang zijn. Het christelijk geloof leert ons om God lief te hebben boven alles en onze naaste als onszelf. Met 'naaste' bedoelen wij niet alleen familie, vrienden of burens, maar iedereen. We zetten ons daarom in om onmenselijke situaties van verslaving, armoede en eenzaamheid tegen te gaan en te voorkomen. De ChristenUnie is een christelijk-sociale partij die bewogen is met de samenleving. De ChristenUnie wil behulpzaam zijn. Blij met de blijden, treurend met de treurenden. De mensen om ons heen hebben de volle aandacht.

De ChristenUnie wil daarom vanuit de politiek inzetten op **samenwerking**. Samen met mensen uit onder meer buurten, bedrijven, welzijnsorganisaties, verenigingen en kerken willen wij actief en betrokken werken aan een leefbare gemeente. Een **samenhangende samenleving** wordt gedragen door goede relaties tussen mensen in gezin of buurt, maar ook tussen werkgever en werknemer, tussen politici en burgers, tussen zorgverlener en zorgvrager, en ook tussen mens en natuur. Vanuit die overtuiging wil de ChristenUnie werken aan een **waardevolle samenleving**. Dat kan zij echter nooit alleen.

Het is belangrijk dat burgers naar elkaar omkijken en dat de overheid de mensen helpt die dat nodig hebben. Het is nodig dat er ruimte gegeven wordt om onderlinge verantwoordelijkheid te kunnen nemen, om burgers **met elkaar** besluiten te laten nemen over hun leefomgeving, in de wijk, in de buurt en in de straat.

Christelijke politiek

De ChristenUnie is een christelijke politieke partij. Dat betekent dat wij vinden dat binnen de samenleving alle ruimte moet zijn om volgens de **eigen levensovertuiging** te leven. Religie is van waarde in politiek en samenleving in de vorm van zingeving, identiteitsbeleving en vele vrijwilligers die zich gemotiveerd inzetten. Religieuze en culturele verschillen kunnen in de praktijk lastig zijn, maar als we elkaar de ruimte geven en elkaar **respecteren**, dan kan diversiteit de gemeenschap versterken. Wij willen ons inzetten voor de **vrijheid van godsdienst** en levensovertuiging en voor het bijzonder onderwijs. We hechten aan de **vrijheid van meningsuiting**, die pas goed functioneert als er zorgvuldig mee wordt omgegaan t.a.v. andersdenkenden. Minderheden moeten worden gerespecteerd en serieus genomen. Respect moet van twee kanten komen. De overheid heeft daarbij een voorbeeldfunctie. Godsdienst moet niet teruggedrongen worden tot achter de muren van huis, kerk of moskee, maar mag zich publiekelijk uiten. Kledingvoorschriften kunnen alleen worden gesteld vanuit overwegingen van veiligheid, functionaliteit of onpartijdigheid.

Scheiding tussen kerk en staat wil zeggen dat de staat het binnen kerken en geloofsgemeenschappen niet voor het zeggen heeft. Omgekeerd geldt ook dat 'de kerk' niet gaat over de staat. Beiden hebben binnen de maatschappij elk dus hun eigen taken en verantwoordelijkheden.

Sommigen bepleiten dat de scheiding van kerk en staat betekent dat de invloed van de levensbeschouwing in het openbare leven totaal teniet moet worden gedaan. **Een ernstige vergissing**. Scheiding van kerk en staat betekent immers geen scheiding van geloof en politiek! Alsof religie en levensbeschouwing geen invloed zouden mogen hebben op de politieke standpunten. Wie de Bijbel serieus neemt, laat dat op alle levensterreinen doorwerken.

Niemand kan overigens '**neutrale**' standpunten innemen. Iedereen laat zich in zijn of haar opvattingen toch leiden door een levensbeschouwing, of je nu christen, moslim of atheïst bent. De plaats die godsdienst en levensbeschouwing innemen in het openbare leven moet daarom behouden blijven. De ChristenUnie daagt christenen uit zich niet uit het maatschappelijk leven terug te trekken, maar integendeel alles in het werk te stellen om in de politiek van hun aanwezigheid en opvattingen blijk te geven.

Als christenen in de politiek beseffen we ook dat de bloei van onze gemeente afhangt van de zegen van God. We zien uit naar de komende vier jaar en rekenen op uw steun!

1 DIENSTBARE OVERHEID: BETROKKEN EN BETROUWBAAR

Bestuur

De bestuursperiode van 2010 tot 2014 kenmerkt zich net als de afgelopen periode door een groeiende verantwoordelijkheid van gemeenten. De afgelopen jaren zijn allerlei taken gedecentraliseerd (overgedragen van het Rijk naar de gemeenten), bijvoorbeeld op het gebied van werk, bijstand, inburgering, zorg en welzijn. De gemeente wordt steeds meer gezien als de **overheid waar het beleid begint**. Een overheid die zelfstandig taken uitvoert. Wageningen staat voor de uitdaging deze versterkte positie om te zetten in resultaat. Dat vraagt om visie en bestuurskracht, om een betrouwbare en daadkrachtige overheid.

Met de decentralisatie komen veel taken terecht op gemeentelijk niveau. Dat past bij visie van de ChristenUnie. De gemeente staat het dichtst bij de burger en voor die zaken die bij uitstek de burger treffen is dit het beste niveau van uitvoering en verantwoording. Het Rijk moet daar ook voldoende middelen voor geven. De gemeente heeft haar eigen set van taken, waar zij greep op moet kunnen houden. Door schaalvergroting en intergemeentelijke bestuursvormen zien wij vaak de verantwoordelijkheden vertroebelen.

Ook **herkent** de burger zich vaak **niet** meer in zijn bestuur. De ChristenUnie waardeert de lokale gemeenschappen en hecht aan het eigene van de lokale gemeenschap. Daarom wil de ChristenUnie Wageningen geen 'WERV-stad'* (samengaan van Wageningen met omliggende gemeenten). Zowel vanwege de kwaliteit van het gemeentelijk apparaat als het onstabiele politieke klimaat zal er de komende periode hard getrokken moeten worden aan **professionalisering** van het gemeentebestuur.

Samenwerking in WERV-verband* biedt ook ambtenaren die dat willen uitdagingen- en groeimogelijkheden en kan voorkomen dat talentvolle, goede ambtenaren naar grotere gemeenten met meer mogelijkheden op hun vakgebied vertrekken. Strategische samenwerking met de buurgemeenten is nodig om voorzieningen, zoals bedrijvigheid en vervoer, maar ook bijvoorbeeld veiligheid, te optimaliseren en efficiënt te laten verlopen. Deze lijn doortrekkend binnen de gemeente wil de ChristenUnie ook serieus kijken naar mogelijkheden om **wijken of buurten meer eigen verantwoordelijkheden** te geven, zo mogelijk ook met eigen budgetten.

Onderling vertrouwen tussen en binnen raad en college moet verbeterd worden. In de voorgaande collegeperioden is het regelmatig voorgekomen dat het college onvolledige of onjuiste informatie heeft gegeven aan de gemeenteraad. Dat is gebleken uit onafhankelijk onderzoek naar de gang van zaken bij nieuwbouw van het Pantarijn, de Vlinder en Junushoff. De raad heeft echter ook onvoldoende afgedwongen dat de juiste informatie boven tafel kwam. De kloof tussen coalitie en niet-coalitiepartijen bleek te groot. De ChristenUnie is duidelijk. Wanneer een wethouder aantoonbaar onjuiste informatie geeft, kan deze wethouder niet langer aanblijven. De ChristenUnie neemt graag bestuursverantwoordelijkheid. De ChristenUnie zal, of ze nu coalitie- of oppositiepartij zou zijn, het college altijd positief-kritisch benaderen en proberen goede, volledige informatie van het college te krijgen.

Financiën – het huishoudboekje van de gemeente

Inwoners worden steeds mondiger en vragen verantwoording van de gemeente. De ChristenUnie staat hier positief tegenover omdat het terecht is dat het bestuur in het **openbaar verantwoording** aflegt. Het gaat over de besteding van publieke middelen. Het is de dure plicht van het gemeentebestuur om duidelijk te maken waaraan ze haar geld uitgeeft en hoe dit bijdraagt aan de bloei van de gemeente, zeker in economisch moeilijkere tijden.

In onze samenleving lijkt het vaak alsof alles draait om geld. Hoewel de begroting van een gemeente vol cijfers staat, gaat het uiteindelijk niet om die cijfers maar om het verhaal achter de cijfers. Het gaat om het beleid. **Beleid maken betekent keuzes maken**: waaraan mag hoeveel geld besteed worden? Het gemeentebestuur heeft de plicht om jaarlijks te zorgen voor evenwicht tussen inkomsten en uitgaven: een reëel sluitende begroting is de norm. De begrotingsdiscipline moet veel steviger worden gehanteerd. Ruimte voor nieuw beleid ontstaat door het schrappen van oud beleid (bezuinigen), niet door verhoging van de OZB. Structurele lasten moeten met 'structurele middelen' worden gefinancierd. Het opbouwen en bewaken van een goede reservepositie is belangrijk om eventuele tegenvallers op te vangen. Bestemmingsreserves en voorzieningen moeten regelmatig getoetst worden op de actuele behoefte. Raad en College moeten blijvend streven naar verhoging van de informatiewaarde van de programmabegroting.

Bezuinigingen

Op het moment van schrijven van dit verkiezingsprogramma heeft de gemeente Wageningen géén meerjarig sluitende begroting. Bovendien geeft het Rijk aan waarschijnlijk sterk te korten, tot 20%, op het geld dat de gemeenten van het Rijk krijgen. **Daarom moet Wageningen zich voorbereiden op stevige bezuinigingen. De ChristenUnie is zich van deze noodzaak bewust.** Voordat het nieuwe college begint moet er in kaart gebracht worden welke mogelijkheden er zijn om de te verwachten financiële tekorten aan te pakken. De ChristenUnie denkt daarbij o.a. aan het verlagen van het gemeentelijk ambitieniveau, verminderen van uitgaven voor externe, tijdelijke inhuur van personeel, verbeteren van efficiëntie, zoeken naar besparing door samen te werken met omliggende gemeenten, verminderen van uitgaven voor professionele cultuur en sport, en hogere bijdragen van gebruikers van voorzieningen (waarbij minima worden ontzien).

Het dagelijks bestuur van Wageningen kan volgens de ChristenUnie best met **drie wethouder-fte's**. In de afgelopen periode bleek een bestuur met 5 wethouders inefficiënt en niet effectief en dat heeft de gemeente onnodig veel geld gekost. Wageningen is een prachtige stad om te wonen. Een Wageningse wethouder moet binding hebben met de stad. Om de mogelijkheden en problemen van Wageningen te kennen moet een wethouder in de stad geworteld zijn. Daarom moet een wethouder, die niet in Wageningen woont, bereid zijn zich – met zijn/haar gezin – in Wageningen te vestigen, tenzij er zeer bijzondere redenen zijn om dat niet te doen.

Wel moet de gemeente een subsidioloog aanstellen om meer budgetten bij provincie, Rijk en Europa binnen te halen. Er moet een goed klimaat gecreëerd worden voor ambtenaren, zodat zij voldoende uitdaging en groeimogelijkheden in hun werk zien. Daarvoor kan ook in WERV-verband* gezocht worden naar mogelijkheden om gezamenlijk expertise in te huren.

Betrokken burger en ondernemer

Het is belangrijk om burgers in een vroeg stadium te betrekken en te activeren. De gevoelens van de kiezer nemen wij serieus, zoals past bij een dienstbare overheid, zonder te vervallen in een 'u vraagt, wij draaien'-mentaliteit.

Er moet betere communicatie komen tussen ambtenaren/gemeentebestuur en de burgers, maar ook een betere informatie-uitwisseling bij het bestuur onderling. Brieven blijven nog te lang onbeantwoord. Internet kan een snel middel zijn om informatie uit te wisselen en aan te vragen, ook voor bijvoorbeeld vergunningen. De **baliefunctie** moet echter **blijven**. Burgers en ondernemers moeten altijd bij een persoon 'van vlees en bloed' terecht kunnen. Ook moet de gemeente **inspraak** serieus nemen, belanghebbenden in een vroeg stadium bij nieuwe plannen betrekken. Dat betekent ook dat de verwachtingen en invloedsmogelijkheden vooraf serieus geschetst worden, om geen te hoge verwachtingen te krijgen. Veel onvrede over de politiek is immers ontstaan door: veel beloven, niet of half uitvoeren. De gemeente Wageningen moet dus goed luisteren naar de burgers en ruimte geven voor participatie, maar vooraf de grenzen van participatie duidelijk aangeven.

In de gemeente zijn 'spelregels' nodig om als gemeente goed te kunnen functioneren. De regels en procedures moeten wel zo eenvoudig mogelijk zijn voor burgers en ondernemers. Daarom moet er een meldpunt 'overbodige regelgeving' komen, waar iedere Wageningse zijn of haar ideeën kan geven over welke regels overbodig zijn, of welke procedure sneller kan verlopen. De gemeente belooft alle meldingen binnen een korte termijn van reactie te voorzien en goede, haalbare ideeën in het proces van besluitvorming te betrekken.

Veiligheid

De overheid is verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. Maar ook burgers, zowel individueel als collectief, hebben hierin een rol. De overheid staat voor een duidelijke handhaving van normen en waarden. Voor de ChristenUnie kan er geen sprake zijn van het gedogen van drugs, coffeeshops en andere situaties die veiligheidsrisico's met zich meebrengen. **Gedogen is geen oplossing**, het creëert alleen maar weer nieuwe problemen. Daarom geen nieuwe coffeeshops en voor alle bestaande coffeeshops moet een uitsterfbeleid gelden.

Burgers zijn de oren en ogen van de politie. Overlastgevend en crimineel gedrag moeten daarom blijvend gemeld worden bij de politie. Burgers spreken hun medeburgers aan op ongewenst en asociaal gedrag waarbij hun eigen veiligheid natuurlijk niet uit het oog mag worden verloren. Burgers hebben respect voor hun medeburger, andermans eigendommen en de leefomgeving. Voorkomen van overlast en handhaven bij

problemen moet maatwerk zijn en hoeft ook niet voor iedere wijk of buurt gelijk te zijn. Wijken mogen daarom niet meer zonder wijkagent zitten: iedere wijk met zijn specifieke karakteristieken zijn eigen wijkagent. We willen ook stimuleren dat agenten in de klas vertellen over hun werk en over mogelijkheden en risico's voor de jeugd.

Kosten van vandalisme worden zo veel mogelijk verhaald op de daders. De ChristenUnie stelt een 'vandalismemeter' voor; omvang van schade en de mate waarin schade is verhaald worden regelmatig gepubliceerd in deze vandalismemeter. Als er overlast is van probleemjongeren, moeten er maatregelen genomen kunnen worden zoals gebiedsverboden, meldingsplicht, supersnelrecht, specifieke aanpak van kinderen onder 12 jaar, en hard optreden tegen spijbelen om te voorkomen dat kinderen verder afglijden. Belangrijkste is echter preventie (zie hoofdstuk 6).

Ook het voorkómen van normoverschrijdend gedrag is belangrijk. **Handhaving en preventie** dienen in evenwicht te zijn. Partners in preventie zijn onder andere welzijnswerk, jeugdzorg, onderwijs en gezondheidszorg. Ook worden de **openingstijden** van de horeca beperkt tot uiterlijk 02.00 uur. De leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol wordt verhoogd naar 18 jaar.

Goede en tijdige ambulancezorg en brandweezorg is belangrijk. Als blijkt dat aanrijtijden structureel niet gehaald worden, moeten daar oplossingen voor komen, waar mogelijk in samenwerking met buurgemeenten.

FoodValley

De ChristenUnie Wageningen ondersteunt de ontwikkelingen in het kader van de FoodValley*. Het biedt mogelijkheden en verbetering in de kennisinfrastructuur tussen onderwijs onderzoek en het bedrijfsleven. De universiteit is een spil in de agrofoodsector van Nederland en zelfs internationaal staat het haar mannetje. Dit zal gehandhaafd en verbeterd kunnen worden. De FoodValley biedt hiervoor mogelijkheden. Samenwerking heeft tot gevolg dat kennis, innovatie en wellicht verbeteringen in productieprocessen en kwaliteit van de voeding toe nemen. Wanneer binnen de FoodValley deze **verbetering** plaatsvindt in **kennis, innovatie en ondernemerschap** dan kunnen wij dit alleen maar ondersteunen. Echter, de gemeente Wageningen kan dit niet alleen. Het is duidelijk een ontwikkeling die gemeentegrens overschrijdend is en waar andere gemeenten zowel binnen Gelderland als de provincie Utrecht een rol in moeten vervullen.

De ChristenUnie heeft kritisch de ontwikkelingen van de WUR gevolgd en de plannen gewijzigd goedgekeurd. Dit heeft met name betrekking op de uitbreidingsplannen op de Born met daarbij vele locaties voor (aanleun) bedrijven. Goed voor de ontwikkeling van de Food sector. Ook uitbreidingsmogelijkheden in Ede en Barneveld kunnen ingezet worden voor verder uitwerking van de FoodValley. **De campus mag geen eiland zijn** of met de rug naar het centrum gekeerd staan. Uitgangspunt blijft dat studenten en medewerkers niet op grote schaal op de campus winkelen of wonen; de Born als zelfvoorzienende gemeenschap is uitgesloten.

De ChristenUnie Wageningen vindt dat de samenwerking binnen de FoodValley niet kan leiden tot één grote Valleistad, het doortrekken van de snelweg A 30 tot aan de A 15 en een rondweg rond Wageningen.* Eventuele ontwikkelingen op deze terreinen zullen wij, met ons huidige kennis, niet ondersteunen.

2 WONEN EN OMGEVING

Er moeten meer betaalbare grondgebonden huur- en koopwoningen komen voor starters en **levensloopbestendige** woningen. Woningbouwprojecten moeten voldoen aan Woonkeur (levensloopbestendig, duurzaam). Een duurzame oplossing voor voldoende studentenwoningen is nodig.

Woningaanbod

Wageningen is een mooie plaats om te wonen. Gelegen tussen de bosrand van Veluwe, de Eng, de uiterwaarden en het Binnenveld en veel voorzieningen zijn op fietsafstand bereikbaar. Echter, er is een woningaanbod dat niet aansluit bij de vraag. De laatste jaren zijn er veel dure appartementen gebouwd, terwijl er vraag was en is naar **goedkope en middeldure grondgebonden woningen**. In principe moet er de mogelijkheid zijn dat een gezin met één kostwinner ook een fatsoenlijk huis kan krijgen. De markt mag niet alleen open zijn voor tweeverdieners. Ook moet de gemeente meer en duidelijker voorlichting geven over de starterslening of andere ondersteuningsmogelijkheden voor **starters**.

Voor huurwoningen zijn de wachtlijsten veel te lang. Er moeten meer mogelijkheden komen voor sociale huur en illegale huur moet worden opgespoord en stevig aangepakt.

De nieuwe woonwijk Kortenoord moet de komende jaren verandering brengen in het woonaanbod. Wat de ChristenUnie betreft blijven deze punten echter ook voor andere nieuwbouwprojecten een groot aandachtspunt. Daarbij valt te denken aan verschillende grote en kleine inbreidingsprojecten, waarbij de Dreijen een goed voorbeeld zijn. Bij de Dreijen wil de ChristenUnie de **arboreta behouden**; deze mogen niet bebouwd worden.

Het verder naar 'buiten' **uitbreiden** is volgens de ChristenUnie **niet nodig**. Wageningen is groot genoeg, met dit aantal inwoners en de groei daarvan door de uitbreiding Kortenoord en de nieuwbouwwijk op de Dreijen. Dat houdt o.a. in dat de uitbreiding Zuidwest, de oksel tussen de Haarweg en de Nude/Lawickse Allee, niet bebouwd hoeft te worden.

Studenten

Studenten vinden ook steeds moeilijker een geschikte woonruimte. Door de komst van Van Hall Larenstein en het groeiende aantal aanmeldingen nieuwe studenten aan de Wageningen UR is er steeds meer vraag naar studentenwoningen. Nu zijn er nog tijdelijke oplossingen, maar deze zullen structureel moeten worden opgelost. Ook tijdelijke oplossingen kunnen een oplossing worden voor de lange termijn. Zorgen jaarlijks voor een voorraad barakken/containers om de eerste golf studenten aan elk begin van het nieuwe studiejaar op te vangen. Daarnaast zal er een **duidelijke permanente oplossing** aangeboden moeten worden.

Woonkeur

Er is een groot tekort aan ouderenwoningen en dat wordt alleen maar erger met de vergrijzing. De ChristenUnie wil veel meer **levensloopbestendige woningen** en actief stimuleren dat bestaande woningen (via subsidies) ook omgevormd kunnen worden naar een woning waar ouderen zo lang mogelijk blijven wonen. Door te bouwen volgens het **Keurmerk Woonkeur** worden nieuwe woningen niet alleen duurzaam gebouwd, maar zijn ze ook levensloopbestendig. Ook bij renovatie moet volgens dit keurmerk gewerkt worden. Ook moeten de zogenaamde woon/zorgzones vorm gaan krijgen. Bij nieuwbouw dient gelet te worden op de toekomstige bewoners van een wijk. De ChristenUnie wil variatie, die leidt tot gemêleerde wijken, waarbij o.a. gezinnen, ouderen, studenten in één buurt wonen, waardoor ook de sociale controle weer terugkeert in de samenleving.

Burgerparticipatie

Om de leefbaarheid en veiligheid in de wijken te vergroten, wil de ChristenUnie de betrokkenheid van de buurtbewoners met hun wijk, straat en burens vergroten. Dat betekent dat er op strategische plaatsen verlichting is en dat er handhavend wordt opgetreden bij overlast en vuil. De gemeente steunt initiatieven van buurtbeheer en burenhulp. Buurt- of bewonerscommissies worden ondersteund.

Net als de afgelopen jaren let de ChristenUnie scherp op de **speelruimte voor kinderen**. Bij nieuwbouw (uitbreiding én inbreiding) moet er voldoende ruimte zijn voor speelplaatsen en trapveldjes, die veilig bereikbaar zijn (zonder een drukke weg over te moeten steken).

3 NATUUR EN MILIEU: DUURZAAM

Wageningen is omringd door gebieden die **behouden** moeten worden, zoals de uiterwaarden en de Eng. Het Binnenveld moet een open gebied blijven. Dus er komt geen **rondweg***, of woningbouw in Zuidwest.

Vanuit de visie en missie van de ChristenUnie verwoord in de inleiding, willen wij inzetten op milieu, natuur en klimaat. Hierbij vinden we dat het in ieders belang is voor nu en de volgende generaties om goede uitvoering te geven aan de huidige plannen. Deze zijn ambitieus en doelgericht maar zullen continu onder de aandacht gebracht moeten blijven worden. Wageningen is één van de toonaangevende gemeenten met betrekking tot het milieubeleid dit willen wij graag zo houden.

Milieu

Het klimaatsbeleidsplan en 'Wageningen klimaat neutraal in 2030' worden voortvarend opgepakt. Er worden voorzieningen getroffen om het CO₂-gehalte omlaag te brengen, onder andere door het stimuleren van transport over water. De **luchtkwaliteit** moet verbeterd worden, met name langs de doorgaande wegen. Door groenbeplanting kan het fijnstofgehalte langs deze wegen omlaag gebracht worden. Ook komt er een milieuactieplan en zijn er stimuleringsregelingen en subsidies voor bijvoorbeeld zonne-energie. Bedrijven worden gestimuleerd om het Ecoprofit certificaat te behalen. Op dit moment hebben zes Wageningse bedrijven dit keurmerk, in het voorjaar van 2010 hopen nog eens drie bedrijven dit te behalen.

In samenwerking met andere gemeenten worden oplossingen gezocht met betrekking tot **duurzame energie**, zoals een biogascentrale of het plaatsen van windmolens. Wij vinden de ruimte binnen het Wageningse grondgebied te gering om binnen onze grenzen plaatsing van windmolens te stimuleren. Dit gaat ten koste van andere waardevolle natuurelementen. Hiervoor is het nodig dat plaatsing gezocht wordt in minder kwetsbare gebieden in naburige gemeenten. Wel vinden we windmolens een zeer goed alternatief.

Natuur

Er wordt uitvoering gegeven aan wet- en regelgeving rondom natuur. Daarbij kunt u denken aan de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ecologische verbindingszones tussen geïsoleerde gebieden realiseren, handhaving van de flora- en faunawet en het respecteren van de Natura-2000 gebieden, waarbij de aanwezige randvoorwaarden ook worden uitgevoerd. Dit geldt ook voor het landschapontwikkelingsplan Binnenveld. De Eng is de Moestuin van de stad.

Samen met terreinbeherende organisaties worden goede recreatiemogelijkheden uitgewerkt en wordt er onderzoek verricht naar het realiseren van een speelbos voor de jeugd, struincultuur en spelen in de uiterwaarden. Ook wordt het werken in de natuur door vrijwilligers gestimuleerd en wordt milieueducatie door het Groene Wiel voortgezet.

Groen in de stad

Zowel bij nieuwbouwplannen als bij inbreidingslocaties vinden de ChristenUnie dat er voldoende ruimte voor groen en speelruimte aanwezig is. Dit verhoogt het welzijnsniveau ter plaatse. Daarnaast vinden wij het van belang dat het bestaande groen in de stad veilig gesteld wordt. Een heldere bomenverordening met een duidelijk kapbeleid en herplantplicht.

De ChristenUnie is een voorstander van het plaatsen van 'bladbakken' in de herfstmaanden. Dit zijn gazen bakken, waarvan er een aantal per straat worden geplaatst en waarin omwonenden hun bladafval kunnen stoppen. Zo is het een kleine moeite om de eigen straat toegankelijk en begaanbaar te houden. Deze bladbakken worden in september neergezet en in november opgehaald.

Plattelandsontwikkeling

Wageningen is een relatief kleine gemeenten maar bezit zeer waardevolle gebieden die vallen onder verschillende beschermingsregimes. Dit beperkt de vrijheid van steeds kleiner wordende aantal agrariërs in met name het Binnenveld.

Om het platteland zijn oorspronkelijk karakter te laten behouden, is het van belang dat agrarisch bedrijven hier gevestigd blijven. Dit kan door stimulering van streek eigen producten, het inzetten van vee door agrariërs

bij natuurbeheer, ruimte geven aan zorgboerderijen, stimuleren van het houden van cultuurhistorische rassen en dergelijke. Veel zal in samenwerking moeten plaatsvinden met andere gemeenten, terreinbeheerders en landgoedeigenaren. Maar het heeft onze zorg en het verdient zeker meer aandacht.

Interne milieuzorg

Wageningen heeft als eerste gemeente het ISO-certificaat behaald. Wij vinden het van belang dat dit gecontinueerd wordt en waar mogelijk verbeterd. De ChristenUnie wil echter geen verhuizing van het gemeentehuis, maar benodigde en uitvoerbare maatregelen in de huidige locatie realiseren. Alle gemeentelijke dieselloortuigen moeten voorzien zijn van een roetfilter, om de fijnstof uitstoot te verminderen. Waar dat kan zijn elektrische voertuigen standaard.

Water

Overstorten minimaliseren om kwaliteit van het oppervlaktewater te waarborgen. Regenwater wordt zo vroeg mogelijk vastgehouden (bij de bron van beken), om zo wateroverlast in lagergelegen delen te voorkomen. De **natuurlijke beken** in Wageningen, lopend van de Veluwe richting het Binnenveld worden hersteld, met name benedenstreams, waardoor eventueel paai- en legplaatsen gecreëerd worden voor vissoorten uit de Grift. Daarnaast wordt er gewerkt aan waterretentie (opslag) in het Binnenveld en wordt het structuurplan WERV* over dit gebied gerealiseerd.

Bodem

De ChristenUnie wil een 'grond- en sloopkalender' maken. Op dit moment worden de aan- en afvoer van grond nog onafhankelijk van elkaar geregeld. Eén aannemer voert af, een andere voert weer aan. Dit is dubbelwinst voor de aannemers en verlies voor de gemeente, die tweemaal betaalt.

Het sloopafval van WUR-gebouwen kan gebruikt worden voor onderleggers voor nieuwe wegen. Grondverzet van een Ecologische verbindingzone levert weer grond op voor de aanleg van bijvoorbeeld een geluidswal.

4 BEREIKBAARHEID: FIETSPAD, BUSBAAN EN RUGGENGRAAT

Speerpunt is de aanleg van **veilige** hoofdfietsroutes en ongelijkvloerse kruisingen en het verminderen van het autogebruik door fietsvervoer te stimuleren. Onderzoek om mensen zonder auto **korting** te geven op lokale belastingen. Alle wijken, ook Noordwest en Wageningen-Hoog, moeten met de **(wijk)bus** bereikbaar zijn.

Fiets

Wageningen moet goed bereikbaar zijn voor fietsers, auto's en openbaar vervoer. De ChristenUnie Wageningen laat zich hierbij leiden door drie criteria: **veiligheid, leefbaarheid en milieuvriendelijkheid**. Door de geringe grootte van de stad zijn de meeste afstanden goed met de fiets te doen. De aanwezigheid van goede fietsroutes vergroot niet alleen de verkeersveiligheid voor fietsers, maar maakt de fiets vaak ook een goed alternatief voor de auto. De ChristenUnie pleit daarom voor ongelijkvloerse kruisingen voor fietsers/voetgangers van de Nijenoord Allee, in combinatie met het verleggen van de Nijenoord Allee. Niet alleen wordt de campus van de WUR daardoor veiliger bereikbaar voor fietsers en voetgangers. Ook de doorstroming voor auto's op de Nijenoord Allee wordt hierdoor flink verbeterd. De ChristenUnie is bereid hiervoor financiële middelen te reserveren, maar financiële impuls van provincie of anderen is essentieel. Bij beperkte middelen voor wegenonderhoud heeft kwaliteit en comfort van fietspaden voorrang.

Openbaar Vervoer

Wageningen-Hoog en Noordwest zijn al een paar jaar niet meer per openbaar vervoer bereikbaar, omdat buslijnen werden geschrapt door de Provincie. De ChristenUnie pleit er voor dat ook deze wijken weer met de bus te bereiken zijn. De afstand van bijvoorbeeld de noordrand van Noordwest naar de dichtstbijzijnde halte is een te grote drempel om voor het openbaar vervoer te kiezen. Tijdens de behandeling van de busbaan over de Born heeft de provincie de toezegging gedaan om proef te gaan draaien met een Stadsbus(lijn). **Deze proef zal snel moeten worden gerealiseerd**. Daarnaast is de ChristenUnie een grote voorstander om de uiterste wijken middels openbaarvervoer met het centrum en belangrijke overstapplaatsen te verbinden. Dit kan alleen met een stadslijn.

Bij de bushaltes moeten goede fietsenstallingen zijn, die berekend zijn op de weekenden, wanneer vele studenten hier hun fietsen plaatsen. Een knelpunt voor Studenten die met name op zondagavond reizen is het ontbreken van **buslijn 88** op deze avond. Deze lijn zal in overleg met de provincie en busmaatschappij Connexxion ingezet kunnen worden. Bij aanleg van de nieuwe busbaan moet gekeken worden of er een doorgangmogelijkheid is bij de sportvelden voor de studenten in Hoevestein en Asserpark.

Goede openbaar vervoersverbindingen naar de omliggende plaatsen, alsook goede aansluitingen op de trein (Ede-Wageningen en Rhenen) zijn nodig voor een succesvol openbaar vervoer.

Verkeersveiligheid

Verder overlegt de gemeente met scholen waar knelpunten zijn met betrekking tot verkeersveiligheid. De problemen rond **halen en brengen van kinderen bij scholen** wordt steeds groter, maar is grotendeels onnodig: Wageningen heeft slechts een geringe 'streekfunctie' wat scholen betreft. Ouders moeten worden gestimuleerd om hun kinderen op een andere manier dan met de auto naar school te brengen. De ChristenUnie sluit een parkeerverbod rond tijden waarop kinderen worden gebracht of weer opgehaald, of het instellen van 1-richtingsverkeer, zeker niet uit.

De ChristenUnie wil ook dat de gemeente actief meewerkt aan het realiseren van verkeerslessen op scholen en instellingen, en ziet graag dat de gemeente met de lokale afdeling van de Fietsersbond regelmatig bestuurlijk overleg voert.

Het aantal auto's in Wageningen neemt nog steeds toe, en daarmee de parkeerdruk. Bij nieuwbouwplannen moet er voldoende ruimte zijn voor parkeren van auto's, bij voorkeur op eigen erf. Door fietsen en openbaar vervoer zo aantrekkelijk mogelijk te maken, wil de ChristenUnie autoverkeer naar centrum zo klein mogelijk houden. Daarom is er hooguit behoefte aan één **parkeergarage**, tenzij een tweede ondergrondse parkeergarage gerealiseerd wordt met het gelijktijdig vervallen van bovengrondse parkeerplaatsen in centrum. Een eventuele nieuwe parkeergarage moet aan de rand van het centrum komen; een locatie halverwege Plantsoen is geschikt.

Rondweg

De ChristenUnie ziet een rondweg* niet als oplossing voor het bereikbaarheidsprobleem van Wageningen. Dit heeft een aantal redenen. Het is niet ondenkbaar dat een rondweg leidt tot een verdere uitbreiding van de bebouwing. Eerdere rondwegen van Wageningen (Lawickse Allee, Van Uvenweg, Nijenoord Allee) laten zien dat het beter bereikbaar maken van de rand van de stad leidt tot een verdere uitbreiding. Een uitbreiding die de ChristenUnie vanwege een **verdere aantasting van het Binnenveld** niet ziet zitten. Daarnaast vormt een rondweg een drukke barrière voor fietsers en wandelaars die het Binnenveld in willen. Ook rukt de geluidsgrens van Wageningen hierdoor verder op, waardoor de rust in dit gebied letterlijk ver te zoeken is. Het is echter duidelijk dat de problematiek rond fijnstof en geluidshinder zeer groot is en aangepakt moet worden.

De ChristenUnie ziet meer in een studie naar het instellen van een 'groene golf', de aanleg van eerder genoemde ongelijkvloerse kruisingen voor fietsers en de aanleg van een geluidswal zoals die langs de Ritzema Bosweg ter hoogte van Belmonte. Een **geluidswal** kan effectief zijn tegen geluid en fijnstof. Ook is deze groen en biedt veel biodiversiteit. Verder willen wij gebruik van de auto in de stad, en dus ook verkeersintensiteit, verminderen door optimale openbaar vervoer- en fietsvoorzieningen.

De wegen buiten de bebouwde kom, met uitzondering van de doorgaande wegen (wegen die niet tot de hoofdwegenstructuur horen), worden 60-km zone, waarop duidelijke, rode rijstroken voor fietsers worden aangegeven.

5 SOCIAAL: WERK, MINIMABELEID, WMO, WELZIJNSWERK

Uitgangspunt is dat iedereen in eigen onderhoud voorziet, maar een goed **sociaal vangnet** (minimabeleid) blijft noodzakelijk. Toeslagen worden, zo ruim de wet dat toelaat, toegepast. **WMO*** moet klantgericht en goed bereikbaar zijn (Knooppunt). De gemeente moet sociaal isolement bestrijden. Er moet goed onderdak zijn voor nieuwe wetters.* Mensen mogen niet buiten de boot vallen, vergeten worden of in een neerwaartse spiraal terecht komen.

Minima

De ChristenUnie staat daarom voor solidariteit in de zorg en een goed sociaal vangnet. Wanneer gezondheid, werkloosheid of andere ingrijpende veranderingen het dagelijks leven overhoop gooien, dan moet je ergens op terug kunnen vallen. Er is actief beleid om de regelingen van het minimabeleid onder de aandacht te brengen.

Het opsporen van fraude is belangrijk voor het rechtsgevoel en het besparen van geld. De **geld-terugregeling** is niet altijd voldoende om mensen die leven van een minimum voldoende deel te laten nemen aan sport of abonnementen; de ChristenUnie wil deze regeling **verruimen**. De ChristenUnie is ook blij met het verruimen van de grens voor inkomensondersteuning van 110% naar 120% in de afgelopen periode en wil daar ook aan vast houden. Voor alleenstaande ouders met gezinsverantwoordelijkheid wordt het opvoeden van kleine, nog niet schoolgaande kinderen als passend werk beschouwd. Verdere scholing moet in deze situatie wel worden gestimuleerd.

De Wet Werk en Bijstand (WWB)* moet ruimhartig worden uitgevoerd, voor zowel het inkomens- als werkdeel. De ChristenUnie vindt dat werk in de prostitutie, gokhallen en coffeeshops niet als passende arbeid beschouwd wordt voor werkzoekenden. Werkplekken voor arbeidsgehandicapten en (doorstroming naar) begeleid werken worden in bedrijfsleven en gemeente in stand gehouden en gestimuleerd. In Europese aanbestedingstrajecten clausules opnemen, die aanbieders verplichten moeilijk bemiddelbare werkzoekenden aan werk te helpen.

Werk

Werk levert niet alleen een inkomen op. Het zorgt ook voor sociale contacten, een levensritme en een gevoel van eigenwaarde. Werk is daarom het uitgangspunt bij het sociale beleid van de gemeente, inspanningen van de sociale dienst zijn er op gericht om mensen aan het werk te helpen. Er is echter ook een groep voor wie dat niet is weggelegd, omdat de lichamelijke of psychische gezondheid een drempel is, of er andere grote belemmeringen zijn. Voor deze groep is het van groot belang dat ze wel sociaal actief zijn, bijvoorbeeld als vrijwilliger. De Sociale werkvoorziening kan worden ingericht als **leerwerkbedrijf** voor mensen met een beperking. Ook voor mensen met een beperking zoals Wajong, WIA, WAO, etc., wordt doorstroming vanuit de WWB naar sociale werkvoorziening en beschermde banen gestimuleerd.

Vanwege het economische klimaat is het waarschijnlijk dat het aantal mensen met schulden toe neemt. Daarom wil de ChristenUnie voldoende middelen voor schuldhulp activiteiten (ook preventie). Als de wachttijden te groot worden, zullen er extra financiële middelen moeten komen.

WMO* en Welzijn

Het WMO-loket *Het Knooppunt* moet goed bereikbaar zijn, als locatie en door voldoende openingstijden. Ook moeten er korte procedures zijn voor de WMO-voorzieningen en moeten deze snel uitgevoerd worden. Van de ambtenaren mag verwacht worden dat ze met de zorgvrager meedenken in het vinden van oplossingen. Zij hebben immers de kennis van welke voorzieningen het meest geschikt zullen zijn. Ook moeten formele belemmeringen worden weggenomen. **Kijk naar de mogelijkheden vanuit de klant, niet vanuit de belemmeringen**. Een lijst van hulpmiddelen voor mobiliteit in en rond de woning moet overzichtelijk in folders en op de gemeentelijke site komen te staan; de sta-op-stoel als individuele verstrekking toevoegen. Welzijnsorganisaties en WMO-raad worden actief betrokken om de uitvoering van de WMO zo efficiënt en klantvriendelijk mogelijk te laten verlopen.

Er wordt vaak gezegd dat het besteden van een dubbeltje aan welzijn een euro aan zorg bespaart. Sociale activering van ouderen voorkomt vereenzaming. Sociale contacten hebben een positief effect op de gezondheid en helpen als het met die gezondheid wat minder gaat. Door middel van het WMO-beleid en een

goed woningaanbod moeten mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Het is daarom ook belangrijk dat er voldoende woonzorg/woonservice mogelijkheden zijn, natuurlijk met verschillende prijsklassen (variatie). Initiatieven voor nieuwe **woonzorgzones*** worden door de ChristenUnie ondersteund. Deze en andere aanbevelingen uit de ouderennota zijn nog steeds niet uitgevoerd. Daarom wil de ChristenUnie aan het begin van de nieuwe collegeperiode een actualisering van de ouderennota en is bereid daar ook extra middelen voor uit te trekken.

Binnen de ChristenUnie vinden we gezinnen belangrijk. We mogen echter niet vergeten dat het aantal alleenstaanden de komende jaren fors zal toenemen. Dit heeft o.a. gevolgen voor de soort woningen die gebouwd moeten worden.

De bedoeling van de WMO is om mensen te helpen. Momenteel vloeit er geld van de WMO terug naar de algemene middelen en wordt dat dus niet gebruikt voor het eigenlijke doel. De ChristenUnie stelt daarom voor om het WMO-geld ook echt aan de WMO uit te geven. De afgelopen periode is er veel te doen geweest rond de thuiszorg en marktwerking daarop. **Kwaliteit van de zorg moet belangrijker zijn dan de 'centjes'**, en kwaliteit van zorg betekent in veel gevallen meer dan eenvoudige schoonmaakhulp. Ook hier is het belangrijk om goed met de zorgaanbieders te communiceren: de aanbieders kennen de praktijk en kunnen voorstellen doen voor verbeteren van de kwaliteit van zorg. Bij aanbesteding moet de kwaliteit van zorg een belangrijker onderdeel worden van de gunning dan tot nog toe.

Deelname van kerken aan de WMO is belangrijk: de gemeente voert de WMO uit, maar organisaties als het Diaconaal Platform zijn er vooral voor signalering en controle.

De gemeente moet onderzoek doen naar de behoefte aan een **wijkcentrum in Noordwest** en moet het buurt- en clubhuiswerk verder uitbreiden.

Een van de efficiënte mogelijkheden om mensen uit een sociaal isolement te halen is gezamenlijke maaltijden. Nu de mensa's grotendeels zijn weggevallen, kan de gemeente bevorderen dat er rond een betaalbare maaltijd gezamenlijke gezelligheid is door ruimten gratis ter beschikking te stellen, waar vrijwilligers helpen bij verzorgen van maaltijd. Het project KomEet in Ons Huis is een uitstekend voorbeeld.

Vluchtelingen

De ChristenUnie wil bevorderen dat, binnen de mogelijkheden van de wet, de gemeente een rechtvaardig en ruimhartig beleid zal voeren in de richting van vluchtelingen en asielzoekers. Daarbij blijft voorop staan dat uitgeprocedeerde asielzoekers het land moeten verlaten, maar de gemeente zorgt voor goede opvang voor vluchtelingen die geen mogelijkheid hebben om terug te keren naar het land van herkomst.

6 JEUGD, GEZIN EN ONDERWIJS

Het gezin is de basis voor kinderen, ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Maar niet alleen het gezin moet een gezonde basis zijn, ook de directe omgeving waarin kinderen opgroeien en gezinnen functioneren: het sociale netwerk. De ChristenUnie wil zich inzetten voor het versterken van de kringen rond gezinnen. We vinden relaties belangrijk, relaties waarin waarden en normen worden uitgewisseld.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin gaat ouders en kinderen **ondersteunen** bij het opvoeden en opgroeien. Door de komst van het Centrum voor Jeugd en Gezin heeft de gemeente een belangrijk middel in huis om werk te maken van preventie en om de zorglijnen kort te houden en adequaat op te treden bij ontsparingen tijdens de opvoeding van de jeugd. Het is van groot belang dat er een juiste locatie voor het Centrum komt en de ChristenUnie is bereid daar middelen voor beschikbaar te stellen.

Onderwijs

Wij willen ons inzetten voor de **vrijheid van godsdienst en levensovertuiging** en voor het behoud van bijzonder onderwijs. De ChristenUnie pleit voor een zodanige financiële ondersteuning van leerlingenvervoer dat de levensbeschouwelijke schoolkeuze en de toegang tot het speciaal onderwijs niet worden belemmerd, waarbij redelijke afstandsgrenzen worden gehanteerd. Er mag geen verdere beperking komen van de huidige reistijden waarbij Wageningers in aanmerking komen voor financiële steun voor leerlingenvervoer. Ook openbare scholen houden de mogelijkheid tot het geven van levensbeschouwelijk onderwijs.

Het Groene Wiel levert een belangrijke bijdrage aan het onderwijs door het geven van milieu-educatie. Verder krijgen alle leerlingen voldoende bewegingsonderwijs en wordt schoolzwemmen gehandhaafd. Scholen doen mee aan campagnes tegen pesten.

Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) is vooral voor achterstandskinderen van groot belang. Een goede aansluiting van dit taalonderwijs met het vroegschoolse onderwijs (groep 1 en 2 van het primair onderwijs) is van belang. Goede afspraken hierover met het onderwijs zijn belangrijk.

Door een rijk aanbod van opleiding, cultuur en sport kunnen jongeren de vaardigheden en de kennis opdoen die zij nodig hebben in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Scholen moeten alle ruimte krijgen om zich te kunnen richten op hun kerntaak: het geven van goed onderwijs. De verantwoordelijkheid voor de **opvoeding** ligt bij de ouders en mag **niet** worden **uitbesteed aan de school** of aan andere instellingen rond het kind. Het is belangrijk dat kinderen onderwijs aangeboden krijgen op hun niveau en dat ze een diploma kunnen halen. Het onderwijs dient alle wettelijke mogelijkheden te benutten om spijbelen en schooluitval tegen te gaan. Ouders (en vooral ook de jongeren) moeten ervan doordrongen worden dat schooluitval veel minder kansen in de samenleving biedt door het ontbreken van startkwalificaties. Lokale samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven moet resulteren in een betere aansluiting op de arbeidsmarkt.

Jongeren

De problematiek van alcohol- en drugsgebruik, vernielingen en overlast vraagt een integrale aanpak vanuit zorg en repressie. De ChristenUnie ziet jongeren graag gezond opgroeien en zal daarom initiatieven die gezond gedrag stimuleren steunen. Gok-, game- en drankverslaving bij jongeren willen we tegengaan. Eenzaamheid onder jongeren is één van de oorzaken van de **vlucht naar verslaving**. ChristenUnie wil deze vereenzaming aanpakken door het verstevigen van het netwerk rond jongeren, bijvoorbeeld door een jongerencentrum dat voldoende geopend is en jongeren(buurt)werk.

Jongeren hebben ruimte nodig, de ChristenUnie wil ze die ruimte bieden en daarbij voorzieningen voor de jeugd realiseren. Daarbij wordt goed geluisterd naar de **Jongerenraad**. De woonomgeving moet voor jongeren een positieve uitstraling hebben. We pleiten voor gezinsvriendelijke, veilige wijken, waar ruimte is om te spelen en te sporten en om elkaar te ontmoeten. In samenspraak met ouders, welzijnsorganisaties, politie en scholen wil de ChristenUnie de **jeugdcriminaliteit zo stevig mogelijk aanpakken**; preventie is daarbij een sleutelwoord, want voorkomen is beter dan genezen. Ook wil de ChristenUnie dat in het onderwijs bijzondere aandacht gegeven wordt aan het tegengaan van het optreden van 'loverboys'. Het verbod van gebruik en dealen van (soft-)drugs rond de schoolentree wordt streng gehandhaafd.

7 SPORT EN CULTUUR

Bewegen is belangrijk voor de **gezondheid**, kunstzinnige vorming voor de **zelfontplooiing**. Breedtesport en kleinschalige cultuur zijn daarom voor iedereen bereikbaar. Sport en cultuur zijn twee zaken die mensen samen kunnen binden. Beiden kunnen zowel een verrijking zijn voor sociale contacten en vaardigheden, alsook belangrijk voor de persoonlijke ontwikkeling. Wanneer er prioriteiten gesteld moeten worden, dan kiest de ChristenUnie sport boven cultuur.

Sport

Bewegen is immers van buitengewoon belang voor een goede gezondheid, nu en voor de toekomst van jong en oud. Daarom moet het voor alle Wageningers mogelijk zijn om te kunnen sporten. **Financiën** mogen hierbij **geen drempel** zijn, vooral voor de jeugd. Indien nodig moet hiervoor de 'geld terug'-regeling worden aangepast, zodat hier meer geld beschikbaar komt.

Wageningen heeft een groot aanbod aan sportverenigingen. **Vrijwilligers** zijn voor deze clubs vaak onmisbaar. Zij moeten kunnen rekenen op de waardering door de gemeente. Scholing van deze vrijwilligers is ook nodig, zodat het sporten veilig en verantwoord gebeurt, onder andere door een scheidsrechtersopleiding of een EHBO-cursus.

Daarnaast pleit de ChristenUnie verder ook voor de inzet van professionele krachten bij sportverenigingen door middel van combinatiefuncties. De combinatie betreft trainer (coördinator) met sportleerkrachten uit het onderwijs. Deze stap stimuleert en professionaliseert ook de buitenschoolse opvang. Hier zijn al zeer goede ervaringen mee opgedaan in steden als Ede en Den Haag.

De druk op sportaccommodaties in Wageningen is groot. Dat geldt zowel voor sportvelden, als sporthallen. Daarom moet er gezocht worden naar ruimte voor een nieuwe hal, bijvoorbeeld op de Dreijen. Voor veldsporten biedt kunstgras mogelijkheden voor efficiënter gebruik van de velden.

Voor het faciliteren van de profsport ziet de ChristenUnie geen belangrijke bijdrage weggelegd voor de lokale overheid. Vooralsnog zullen hiervoor de sportverenigingen zelf een programma voor op moeten stellen, al dan niet in samenwerking met het nabij gelegen sportcentrum Papendal. De ChristenUnie is geen voorstander van de huidige plannen van het **Future Centre**. Het stadion *De Wageningse Berg* wordt daarom bestemd voor amateursport en kleinschalige evenementen die in balans zijn met de natuurwaarden. Ook wordt de subsidie aan topsportevenementen en -organisaties geminimaliseerd of beëindigd.

Cultuur

De ChristenUnie staat op het standpunt dat kunstenaars het leven verrijken door hun benadering van wat er om ons heen gebeurt. Zij kunnen de ogen openen, zowel voor het goede en het mooie als ook voor het bedreigende en het lijden. Bovendien kan kunst de aandacht voor de geschiedenis levend houden en mensen helpen bij het ervaren van een identiteit. **Kunst en cultuur kunnen mensen samenbinden** en bijdragen aan maatschappelijke betrokkenheid. Wij zijn voorstander van het stimuleren van mensen om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen; daarbij mag er extra aandacht zijn voor het bereiken en betrekken van minderheidsgroepen bij culturele activiteiten.

Cultuur is in Wageningen op vele manieren te beleven. Er is een breed scala aan activiteiten, verenigingen en een divers aanbod van cursussen op gebied van kunst, muziek en toneel. De ChristenUnie wil vooral inzetten op de zogenaamde **actieve kunst**. Dat wil zeggen: lid zijn van een muziekvereniging, een cursus volgen bij 't Venster, een bibliotheek met goede faciliteiten. Wij willen ook een creatieve omgang door de gemeente bij het tijdelijk beschikbaar stellen van leegstaande gemeentelijke panden.

Wageningen heeft behoefte aan een goede lokale omroep. Deze draagt bij aan een goede lokale nieuwsvoorziening en biedt ruimte aan debat. De lokale omroep laat een goede afspiegeling zien van de Wageningse samenleving en opereert conform de Mediawet.

Het belang van **Junushoff** ligt op de **sociaal-culturele activiteiten** in dit gebouw. Het theater is te groot voor een gemeente van het formaat Wageningen. Daarom heeft de ChristenUnie steeds weer gepleit voor verkoop van het theater. Daarmee valt voor de gemeente een grote financiële last weg en kan het geld worden gebruikt voor kunstbeoefening.

Omdat de ChristenUnie kunst en cultuur ziet als middel om mensen samen te binden, is het de taak van de gemeente om criteria te stellen. Als kunst leidt tot excessen in de vorm van (aanzet) tot discriminatie, geweld, godslastering en onzedelijkheid, dan drijft kunst de mensen juist uit elkaar. Het gaat hier om kunstuitingen die direct of indirect door de gemeente worden gesubsidieerd. Het mag echter niet zo zijn dat alleen kunst die de overheid bevalt, wordt uitgevoerd of gemaakt. Kunst is immers iets van en voor de samenleving.

De ChristenUnie wil bij alle **kunstwerken** in de openbare ruimte een **plaquette** waarop informatie staat over de maker, de titel en de betekenis van het kunstwerk.

Wageningen heeft een belangrijke rol gehad in de **Tweede Wereldoorlog**. Herdenking en viering van 4 en 5 mei moet waardig zijn, maar wel met landelijke allure. De ChristenUnie spant zich in om de huidige vorm van herdenking en viering te handhaven en waar mogelijk te versterken. In samenwerking met de omliggende gemeenten kan Wageningen ook veel meer aandacht geven aan de plekken in de gemeente en daarbuiten waar belangrijke gebeurtenissen uit de oorlog hebben plaats gevonden. De ChristenUnie blijft tegen het plaatsen van het 'bevrijdingsvuur', beter bekend als de 'Paal van Bernard'.

Monumenten

Wageningen kent/kende een groot aantal monumentale panden of van architectonische waarde. De ChristenUnie vindt het van belang dat panden die voldoen aan de criteria voor monument of een andere waarde deze bewaard worden. Helaas hebben we de afgelopen jaren moeten constateren dat verschillende voormalige universiteitsgebouwen die van grote waarde waren voor de Wageningse (en Nederlandse) samenleving zijn gesloopt. Wij vinden dan ook dat op korte termijn alle panden een waardebeoordeling krijgen en waar nodig een beschermde status, waarbij gezocht moet worden naar een goede bestemming van de gebouwen met behoud van de waardevolle elementen. Arboreta blijven behouden.

8 ECONOMIE

Bij het schrijven van dit programma zit Nederland in een stevige recessie. Hoe de economische ontwikkelingen in de komende jaren zullen zijn, valt onmogelijk te voorspellen. Naast bedreigingen zoals afnemende bedrijvigheid en toenemende werkloosheid, biedt deze situatie ook kansen om tot een **duurzamere economie** te komen.

Niet alle economische activiteiten dragen bij aan een ethisch verantwoorde maatschappij. De ChristenUnie verwerpt daarom activiteiten als prostitutie, gokhallen en coffeeshops. Verder zijn we zeer kritisch over de 24-uurseconomie. Er moet een einde komen aan de **'economie van nooit genoeg'**, de 24-uurs-economie. In het kader van zondagsrust, maar ook in het kader van bescherming van werknemers en de kleine winkeliers, wordt de zondagsopenstelling van supermarkten ongedaan gemaakt en streven we naar een zo gering mogelijk aantal koopzondagen. Ook alle overige activiteiten die leiden tot ontwikkeling van een 24-uurs economie worden tegengegaan.

Bedrijvigheid

De gemeente heeft vooral een regulerende rol. Zelfstandigen dienen op een goede manier gestimuleerd te worden. In regelgeving rondom bijzondere bijstand horen zij niet buiten de boot te vallen. In het bijzonder moet de gemeente een positief vestigingsklimaat bieden voor startende ondernemers. De gemeente ziet erop toe dat de ruimtelijke, economische en technologische ontwikkeling niet ten koste gaat van de levensvoorwaarden voor mensen, dieren en planten, maar deze juist verbetert. De ChristenUnie acht veel belang aan het stimuleren van **maatschappelijk verantwoord ondernemen**. Duurzaamheid is daarnaast een sleutelwoord. Bedrijven worden daarom onder andere aangespoord om het Ecoprofit-certificaat te halen. Wageningen wordt gekenmerkt door een economie die draait om kennis. Gezamenlijke inspanningen in WERV-verband* tussen gemeenten en Wageningen UR moeten gericht zijn op het profileren van de mogelijkheden als kennisstad. WUR en gemeente hebben baat bij vroegtijdig overleggen over allerlei plannen om een optimale afstemming te bereiken. Te denken valt aan nieuwbouw- en bestemmingsplannen en het gebruik van verlaten WUR-gronden in de stad.

Het bedrijfsleven wordt betrokken bij opleidingsplekken en werkervaringsplaatsen voor jongeren en werkzoekenden, vooral voor hen die moeilijk zelf een plaats kunnen vinden op de arbeidsmarkt. De gemeente geeft hierbij zelf het goede voorbeeld. Hetzelfde gaat op voor het tegengaan van **jeugdwerkloosheid**. Dit moet voortvarend worden aangepakt, om te voorkomen dat jongeren afglijden naar onverschilligheid, gevoelens van minderwaardigheid of zelfs criminaliteit.

De haven is van groot belang voor Wageningen. Vervoer over water is in de kern milieuvriendelijk en helpt de drukte op wegen te verminderen. Daarom wil de ChristenUnie dat de gemeente zich inspant voor een **vitale haven**. De haventarieven zijn al zeer hoog en mogen niet meer dan trendmatig verhoogd worden. Verplaatsing van havenbedrijven van zuid- naar noordzijde om meer natuurmogelijkheden te creëren is prima, mits de bedrijvigheid niet in gevaar komt en er een wezenlijke financiële bijdrage van buiten de gemeente en de havenbedrijven zelf beschikbaar is.

Recreatie

De jachthaven verdient aandacht. Het watertoerisme is een bron van economische activiteit en kan een gunstig effect hebben op de middenstand. Recreatief gebruik van Binnenveld en de Eng voor de eigen bevolking zal worden gestimuleerd, onder andere door meer makkelijk bereikbare en op elkaar aansluitende **wandel- en fietsroutes** door deze prachtige gebieden. Wageningen moet zich inzetten om de wandel- en fietsroutes tussen het Rijn- en Veluwegebied beter op elkaar te laten aansluiten. Verder werkt de gemeente samen met de ijsverenigingen om bij vorst de gracht en de uiterwaarden geschikt te maken voor het schaatsen.

Wanneer de financiën het toelaten is het investeren in de stad om de aantrekkelijkheid van de stad te verhogen, voor de ChristenUnie belangrijk en zal in andere ontwikkelingen mee gewogen moeten worden. Bij deze verbetering denken we aan het inzetten op herstel van cultuurhistorische elementen, zoals bijvoorbeeld de Wageningse **arboreta**, die typisch zijn voor het aangezicht van Wageningen. Ook andere plannen behoren tot de mogelijkheden, waaronder het doortrekken van de **stadsgracht**. Dat laatste zal betaald moeten worden met subsidies van andere partijen dan de gemeente, want dit heeft in deze tijd van bezuinigingen geen prioriteit.

VERKLAREND A,B,C

FoodValley

Een samenwerkingsverband in oprichting, waarbij Wageningen samen met Ede, Rhenen, Veenendaal, Scherpenzeel, Barneveld en Nijkerk optrekt om de regio te presenteren als hét centrum van kennisintensieve voedingssector.

Nieuwe wetters

Onder Nieuwe Wetters wordt verstaan vreemdelingen wiens verzoek om verblijf en vestiging in ons land wordt afgehandeld onder de Vreemdelingenwet 2000. Er ontstaat een groep, die onder deze wet valt, die niet direct terug hoeft naar het land van herkomst, maar waar de rijksoverheid geen opvang voor regelt.

Rondweg

Een nieuw aan te leggen weg om de noord- en westzijde van Wageningen heen, vanaf de Mansholtlaan tot de Lawickse Allee, bedoeld om nog meer verkeer via Wageningen tussen de snelwegen A 12 en A 15 / A 50 te laten rijden. Dat het idee van een nieuwe rondweg nu weer opduikt heeft te maken met de verkeersproblematiek bij de Rijnbrug bij Rhenen.

WERV

Een samenwerkingsverband van de gemeenten Wageningen, Ede, Rhenen en Veenendaal. Ooit gestart om het Binnenveld te beschermen tegen oprukkende bebouwing. Inmiddels wordt ook op andere gebieden samengewerkt, zoals een gezamenlijke woningmarkt (samenwerking van Woningstichting met corporaties uit de andere drie gemeenten).

Woonzorgzones

Een gebied waarin verschillende voorzieningen voor ouderen op kleine afstand van elkaar te vinden zijn, zodat ze zelfstandig kunnen blijven wonen en onder andere de huisarts, apotheek, wijkcentrum en winkels op korte loopafstand te bereiken zijn.

WMO

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning regelt dat de gemeenten onder andere verantwoordelijk zijn voor thuiszorg. Maar de wet is veel breder en beslaat het hele welzijnsbeleid. De WMO is van kracht sinds 1 januari 2007 en verving de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (WVG) en delen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).

WWB

Doel van de WWB is ondersteuning bij arbeidsinschakeling en verlening van bijstand door gemeenten.

Gemeenten krijgen van de rijksoverheid twee budgetten: een inkomensdeel en een werkdeel. Uit het inkomensdeel moeten de uitkeringen worden betaald. Uit het werkdeel moeten de reïntegratie-activiteiten worden betaald.

Gemeenten dienen zelf eventuele tekorten op die budgetten aan te vullen. Daar staat tegenover dat overschotten op het inkomensdeel in de gemeentekas vloeien. Het is dus gunstig voor gemeenten om zo weinig mogelijk instroom in de bijstand te hebben en zo veel mogelijk uitstroom. Als het werkdeel niet volledig of onrechtmatig wordt besteed, vordert het ministerie het niet - of onrechtmatig bestede deel van de gemeente terug.